

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

20/12/2020

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^ο Θέμα

A1.

α. Λάθος, καθώς οι νέοι χρησιμοποιούν το κινητό «όχι μόνο για να τηλεφωνούν σε φίλους και να ανταλλάσσουν «βροχή» γραπτά μηνύματα, αλλά και - όλο και περισσότερο- για να παίζουν παιχνίδια, να παίρνουν φωτογραφίες, να ανταλλάσσουν βίντεο ή να συνδέονται στο Διαδίκτυο.».

β. Λάθος, γιατί «το κινητό τηλέφωνο έδωσε μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων στους εφήβους, πέραν του γονικού ελέγχου που καθίσταται όλο και πιο δύσκολος».

γ. Σωστό, αφού οι γονείς «δυσκολεύονται πλέον να ελέγξουν τις κινήσεις των παιδιών τους από μια λεπτή ηλεκτρονική συσκευή με τόσο μικρή οθόνη, πόσο περισσότερο να διαβάσουν μηνύματα που προστατεύονται πολλές φορές με κωδικούς ασφαλείας. Ακριβώς αυτήν την ιδιωτικότητα αγαπούν άλλωστε οι έφηβοι.».

δ. Σωστό, γιατί «Δεν είναι λίγες οι φορές που μαθητές διακινούν προκλητικές φωτογραφίες, δικές τους ή συμμαθητών συμμαθητριών τους.».

ε. Σωστό, καθώς «Με αυτόν τον τρόπο τα κινητά φαίνεται να γεφυρώνουν το ψηφιακό χάσμα και να δίνουν μια ευκαιρία επικοινωνίας σε κάποιους που διαφορετικά δεν θα την είχαν.».

A2. Τίτλος: Συνέπειες της χρήσης του κινητού

Σύμφωνα με το άρθρο της Μ.Μπρίγκου το κινητό έχει ενταχθεί στην καθημερινότητα των νέων. Η χρήση του διευκολύνει την επικοινωνία και την ψυχαγωγία των νέων και προφυλάσσει την προσωπική τους ζωή από την αδιακρισία των γονέων. Ωστόσο, συχνά αναπτύσσουν εξαρτητική σχέση με το κινητό τους τηλέφωνο, ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που δημοσιοποιούν προσωπικές τολμηρές φωτογραφίες δικές τους ή άλλων.

2^ο Θέμα

A3. Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου η λέξη «βροχή» τίθεται σε εισαγωγικά καθώς έχει μεταφορική έννοια και αποδίδει παραστατικά το πλήθος των μηνυμάτων που ανταλλάσσουν οι έφηβοι.

Στη δεύτερη παράγραφο τίθεται με ακρίβεια σε εισαγωγικά ο τίτλος « Pew Internet and American Life Project» ενός αμερικάνικου έργου.

Στην τρίτη παράγραφο τίθενται σε εισαγωγικά αυτούσια τα λόγια της Amanda Lenhart, που σχολιάζει τη χρήση του κινητού από τους εφήβους («Το κινητό έγινε ένα εργαλείο που τους βοηθάει να ζουν και να καταγράφουν τη ζωή τους»).

A4. Η σύνταξη στο συγκεκριμένο απόσπασμα είναι παθητική. Έτσι τονίζεται κυρίως η πράξη, δηλαδή η χρήση του κινητού από νέους με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα. Ο λόγος αποκτά επισημότητα, σοβαρότητα και πιο καθολική ισχύ, ενώ είναι απρόσωπος και περισσότερο αντικειμενικός.

Μετατροπή: το κινητό φαίνεται να (το) χρησιμοποιούν περισσότερο οι νέοι με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα.

A5α. όμως: αντίθεση → ωστόσο
επίσης: προσθήκη → ακόμη
εξάλλου: προσθήκη → επιπλέον

A6.

Προσφώνηση: Αγαπητοί συμμαθητές και συμμαθήτριες

Πρόλογος: Είναι πολύ εποικοδομητική η συζήτηση που διεξάγεται σήμερα και μας δίνει την ευκαιρία να αναπτύξουμε τις απόψεις μας για τη χρήση του κινητού τηλεφώνου. Είναι αλήθεια ότι όλοι -και κυρίως εμείς οι νέοι - χρησιμοποιούμε καθημερινά το κινητό με πολλαπλούς τρόπους και ότι αυτό αποτελεί σημαντικό μέρος της ζωής μας.

1^ο ζητούμενο: Ο μαθητής πρέπει να τοποθετηθεί σχετικά με την εξάρτηση από το κινητό

Αν συμφωνεί:

- Υπερβολική, πολύωρη χρήση – απώλεια της αίσθησης του χρόνου
- Απόσπαση από τα μαθήματα και άλλες δραστηριότητες
- Μηχανικός, τακτικός, εμμονικός έλεγχος για μηνύματα και ειδοποιήσεις
- Ελλιπής ύπνος-κόπωση
- Μέσο επίδειξης, καταξίωσης των μαθητών στη συνείδηση των συνομήλικων
- Ανάγκη συνεχούς ανανέωσης της συσκευής
- Κατάθλιψη-στέρωση, όταν δεν είναι δυνατή η χρήση του
- Αδυναμία ουσιαστικής επικοινωνίας και κοινωνικοποίησης- δυσχέρεια στη διαζώσης επικοινωνία
- Προτίμηση πλοήγησης από την ζωντανή επαφή με φίλους ή με την οικογένεια
- Μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την απεικόνιση και απαθανάτιση των εμπειριών και όχι για τη βίωσή τους
- Ενδιαφέρον για το «φαίνεσθαι» και όχι για το «είναι», προσπάθεια προβολής ενός ωραιοποιημένου εαυτού και μιας εξιδανικευμένης ζωής → αλλοτρίωση και μαζοποίηση

Αν διαφωνεί:

- Δυνατότητα ελέγχου ωρών απασχόλησης
- Μέσο επικοινωνίας και κοινωνικοποίησης
- Ανταλλαγή απόψεων, προαγωγή διαλόγου, άσκηση κριτικής σε θέματα που απασχολούν τους νέους
- Καλύτερη οργάνωση της καθημερινότητας
- Εύκολη ενημέρωση και ανεύρεση πληροφοριών άμεσα και γρήγορα – εξοικονόμηση χρόνου
- Συνεργασία με συμμαθητές και καθηγητές - χρησιμότητα στην τηλεκαίδευση
- Ευχάριστη ψυχαγωγία-χαλάρωση από το πιεστικό πρόγραμμα των μαθημάτων και των εκπαιδευτικών υποχρεώσεών τους.
- Διαφύλαξη της ιδιωτικότητας των νέων από τους γονείς τους
- Καταγραφή μόνο των ενδιαφερόντων στιγμιότυπων της ζωής τους-ανταλλαγή εμπειριών

2° ζητούμενο: τρόποι δημιουργικής αξιοποίησης από τους νέους του ελεύθερου χρόνου προκειμένου να περιοριστεί και η ενασχόλησή τους με το κινητό

- **Η ανάγνωση ενός καλού βιβλίου:** αναπτύσσει τη φαντασία, προσφέρει γνώση και σοφία, αναβαθμίζει το γλωσσικό επίπεδο, καλλιεργεί τον ψυχισμό, εξευγενίζει, εξανθρωπίζει...
- **Ο αθλητισμός:** συμβάλλει στη δημιουργία ενός υγιούς οργανισμού, χαρίζει υγεία, ευεξία, αντοχή και ρώμη, αποσυμπιέζει από το άγχος και την πίεση της καθημερινής ζωής και των σχολικών υποχρεώσεων, καλλιεργεί ατομικές, αλλά και κοινωνικές αρετές, όπως πείσμα, αγωνιστικότητα, εγκράτεια από τη μία και ομαδικότητα, συνεργατικότητα από την άλλη...
- **Η προσωπική ενασχόληση με τις τέχνες (ζωγραφική , μουσική, θέατρο κλπ.):** καλλιεργείται η αισθητική, εκτονώνεται η δημιουργικότητα, προσφέρεται η δυνατότητα εξωτερίκευσης της συναισθηματικής φόρτισης
- **Παρέα με φίλους:** η παρέα με φίλους είναι χώρος ζεστής ανθρώπινης επαφής, διανοητικής επικοινωνίας και συναισθηματικής αλληλεπίδρασης, κατά την επαφή με αγαπημένους ανθρώπους αναπτύσσονται συναισθήματα ευφορίας, χαράς, ασφάλειας, οι φίλοι εξωτερικεύουν ο ένας στον άλλον συναισθήματα, προβληματισμούς, σκέψεις...

Επίλογος: Είναι σε όλους μας κατανοητό, λοιπόν, ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις των τελευταίων ετών έχουν καταστήσει το κινητό απαραίτητο στη ζωή μας. Ωστόσο, επειδή η χρήση του μπορεί να κρύβει κινδύνους, θα ήταν καλό να προσπαθήσουμε να το χρησιμοποιούμε ως εργαλείο επικοινωνίας και οργάνωσης της ζωής μας χωρίς να εθιζόμαστε και χωρίς να βιώνουμε τις αρνητικές του συνέπειες.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1° Θέμα

A1. Μέσα από στοιχεία του κειμένου μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο ήρωας είναι ηλικιωμένος, αν και αυτό δεν δηλώνεται ρητά. Τα σωματικά του χαρακτηριστικά, οι κινήσεις και οι συνήθειές του προδίδουν την ηλικία του, αφού, όταν φτιάχνει χαμομήλι και σκύβει, για να πάρει ένα φλιτζάνι «Ένας σφάχτης τρύπησε τη μέση του...Τα παραμορφωμένα του δάχτυλα προσπαθούσαν να ανοίξουν το χάρτινο κουτί του τσαγιού», ενώ και για να δει το κινητό, το φέρνει κοντά στα μάτια του. Οι κινήσεις του είναι αργές και τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί είναι φθαρμένα και γεμάτα αναμνήσεις. Έτσι, αρχικά κάθισε στη βεράντα και κοίταξε το ρολόι του, του οποίου το «λουράκι είχε από χρόνια ξεφλουδίσει» και όταν πέρασε η ώρα «Με τις λιωμένες του παντόφλες να σέρνονται μπήκε στο σπίτι. Σαν να κρύωνε λίγο. Έριξε στους ώμους μια ζακέτα σβολιασμένη.». Στο σπίτι, τέλος, κοίταξε φωτογραφίες, που του φέρνουν αναμνήσεις από τις «στιγμές εκείνες μιας ευτυχίας που τότε φάνταζε παντοτινή, μα τελικά αποδείχτηκε πρόσκαιρη,» και νιώθοντας έντονη μοναξιά περίμενε μάταια να χτυπήσει το τηλέφωνο, ώσπου ένα τραγούδι στο ραδιόφωνο γέμισε με δάκρυα το «σταφιδιασμένο του πρόσωπο».

A2. Το βασικό συναίσθημα που κυριεύει τον ήρωα είναι η μοναξιά. Πρόκειται για έναν ηλικιωμένο άντρα με σωματικούς πόνους από τα γηρατειά που ζει μόνος και αναζητά την ανθρώπινη επαφή και επικοινωνία. Η μέρα του, που περιγράφεται στο κείμενο, κύλησε δύσκολα. Αρχικά, κάθισε στην αυλή και περίμενε μέσα στην «υγρή σιωπή», μήπως περάσει κάποιος, αλλά τελικά «Κανείς δεν πέρασε από το δρόμο», κάτι που τον απογοήτευσε. Μέσα στο σπίτι αργότερα προσπάθησε να αντιμετωπίσει τη μοναξιά του αρχικά ανοίγοντας την τηλεόραση, αλλά «Δεν την άντεχε», ενώ οι αναμνήσεις από τις φωτογραφίες, που κοίταξε, μεγάλωσαν τη θλίψη και την απογοήτευσή του και ένιωσε ότι «Ένα βαρίδιο [του] πλάκωσε το στήθος. Μια γεύση πικρή στάθηκε στην άκρη της γλώσσας του». Όσο περνούσε η ώρα άρχισε να εναποθέτει τις ελπίδες του στο κινητό τηλέφωνο, να αναρωτιέται «Μα γιατί δε χτυπά; Μήπως τέλειωσε η μπαταρία του κι έκλεισε;» και να ελέγχει την μπαταρία... τελικά το έβαλε «στην τσέπη του πουκαμίσου του. Να το 'χει κοντά του. Να το προλάβει όταν θα χτυπήσει.». Η ανάγκη του να μιλήσει με κάποιον ήταν έντονη, αλλά όσο περνούσε η ώρα απογοητευόταν. Στη συνέχεια αναζήτησε παρηγοριά και συντροφιά στο ραδιόφωνο, αλλά το τραγούδι, που ακούστηκε, προκάλεσε το συναισθηματικό του ξέσπασμα. «Το βλέμμα του συνέφιασε. Δάκρυα κύλησαν στο σταφιδιασμένο του πρόσωπο». Η θλίψη του μεγάλωνε σταδιακά και απελπίστηκε, αφού συνειδητοποίησε ότι το κινητό «θα έμενε βουβό για άλλο ένα βράδυ. Το ήξερε! Κι εκείνος μόνος, θαρρείς από πάντα, με τον ίσκιο της μοναξιάς να γέρνει όλο και πιο βαρύν επάνω του...».

2° Θέμα

A3. Ο αφηγητής στο συγκεκριμένο διήγημα είναι ετεροδιηγητικός, παντογνώστης καθώς αφηγείται σε γ' ενικό πρόσωπο («Έσυρε τα πόδια του μέχρι το κουζινάκι») την ιστορία ενός ηλικιωμένου στην οποία δεν συμμετέχει. Η αφήγηση γίνεται με μηδενική εστίαση, καθώς ο αφηγητής έχει καθολική άποψη για τα γεγονότα και γνωρίζει τις σκέψεις και τα

συναισθήματα του ήρωα («Το ήξερε! Κι εκείνος μόνος, θαρρείς από πάντα, με τον ίσκιο της μοναξιάς να γέρνει όλο και πιο βαρύς επάνω του...»). Με αυτές τις επιλογές επιτυγχάνεται η πληρέστερη ψυχογράφιση του ήρωα, ώστε ο αναγνώστης να αντιληφθεί τα αίτια των πράξεων και των συναισθημάτων του, η αληθοφάνεια, ενώ ταυτόχρονα δίνεται και η αίσθηση της αντικειμενικότητας.

A4. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα τα σημεία σίξης συμβάλλουν στην απόδοση της συναισθηματικής κατάστασης του ήρωα. Συγκεκριμένα, τα αποσιωπητικά εκφράζουν την αναμονή, την αδημονία και τη μάταιη ελπίδα του ήρωα ότι το τηλέφωνο θα χτυπήσει και θα βάλει τέλος στη μοναξιά του. Το πρώτο θαυμαστικό εκφράζει την απογοήτευσή του από το τηλέφωνο που έμεινε βουβό, ενώ το δεύτερο αποδίδει την απελπισία του και τη μοναξιά του, που κάνουν το χρόνο να κυλά αργά και τις μέρες του ανυπόφορες και ατελείωτες.

A5. Ο αφηγηματικός τρόπος που χρησιμοποιείται στο συγκεκριμένο απόσπασμα είναι ο ευθύς λόγος. Ο αφηγητής τοποθετεί σε εισαγωγικά τα λόγια που ψιθυρίζει σε μια μορφή μονολόγου ο ήρωας. Έτσι το ύφος γίνεται πιο οικείο, άμεσο και παραστατικό και αποδίδονται τα συναισθήματα ανυπομονησίας και μοναξιάς του ήρωα, καθώς αναρωτιέται γιατί δεν χτυπά το τηλέφωνο. Με αυτόν τον τρόπο το κείμενο γίνεται πιο ρεαλιστικό και ο αναγνώστης συμμετέχει συναισθηματικά στην ιστορία.

Θέμα 3ο

A6. Ο ήρωας του κειμένου χρησιμοποιεί τα μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας ως αντίδοτο στη μοναξιά του. Η τηλεόραση είναι μια επιλογή, που δεν τον ικανοποιεί, καθώς διακρίνει σε αυτήν την επιτήδευση και το ψέμα. Πιστεύει ότι μέσω αυτής προβάλλεται «Ένας εικονικός κόσμος αγγελικά πλασμένος για μια πραγματικότητα που αιμορραγεί...». Με το κινητό έχει σχεδόν μια σχέση εξάρτησης, αφού σε αυτό έχει εναποθέσει τις ελπίδες του για να καταπολεμήσει τη θλίψη και τη μοναξιά. Ελέγχει τα μηνύματα, την μπαταρία και το έχει «στην τσέπη του πουκαμίσου του. Να το 'χει κοντά του. Να το προλάβει όταν θα χτυπήσει.». Μάλιστα συχνά αναρωτιέται γιατί δεν χτύπησε, αν και γνωρίζει καλά ότι «θα έμενε βουβό για άλλο ένα βράδυ». Αποτελεί για αυτόν μια σανίδα σωτηρίας («Το κρατούσε σφιχτά, με μια ναυαγισμένη σχεδόν ελπίδα, κρυμμένη σε μια γωνιά της χούφτας του»), αφού η μόνη του άλλη συντροφιά ήταν το ραδιόφωνο, που για χρόνια τον συντρόφευε. Κάποια τραγούδια όμως τον συγκινούσαν και μεγάλωναν τη θλίψη του.

(Στη συνέχεια οι μαθητές/τριες γράφουν την προσωπική τους σχέση με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και επικοινωνίας).